

HET BERKELLANDSE CDA

DICHTBIJ!

*Verkiezingsprogramma 2026-2030 voor de gemeente
Berkelland*

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
ONZE SPEERPUNTEN	3
ONZE 16 THEMA'S	4
VERANTWOORDELIJKE SAMENLEVING	5
1. Naoberschap, waarden en normen	5
2. Meer voor de leefbaarheid	7
BETROKKEN GEMEENSCHAP	9
3. Sport, cultuur en verenigingen	9
4. Scholen en onderwijs	11
5. Ondernemers, recreatie en winkels	13
6. Behapbare migratie	15
EEN LEEFBARE OMGEVING	17
7. Bouwen, wonen en doorstroming	17
8. Agro en vitaal platteland	19
9. Betere wegen, openbaar groen en voorzieningen	21
10. Haalbare duurzaamheid	23
11. Water, droogte en ons landschap	25
EEN GEZONDE SAMENLEVING	26
12. Sociale basis en zorg	26
EEN BETROUWBARE GEMEENTE MET GEZONDE FINANCIËN	29
13. Financiën op orde en fatsoenlijk bestuur	29
EEN FIJN BERKELLAND VOOR IEDEREEN!	32
14. Fijn ouder worden	32
15. Kansen voor jongeren	34
16. Zekerheid voor gezinnen	36
ONS KOMPAS	38
WAT HEBBEN WE DE AFGELOPEN PERIODE BEREIKT	39

Voorwoord

We zijn DICHTBIJ en kiezen voor een fatsoenlijk Berkelland!

Het CDA Berkelland staat met een hoopvol verhaal middenin de samenleving. Wij komen op voor gewone mensen die elke dag het goede willen doen. Dagelijks bouwen wij met u aan de mooie gemeente waarin wij mogen wonen. Waar mensen onderdeel zijn van een sterke gemeenschap en waar iedereen telt. Een gemeente waar kinderen veilig opgroeien, ouderen goede zorg krijgen en onze samenleving bruist.

Ons verhaal

Het is juist de kracht van die samenleving waarin wij geloven. Waar mensen elkaar ontmoeten in gezinnen, verenigingen, sportclubs, (familie)bedrijven of coöperaties. Waar respect, waarden en normen en tradities niet ouderwets zijn, maar juist gekoesterd worden. Waar het algemeen belang boven het eigen belang gaat. Waar mensen verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leefomgeving, omzien naar elkaar en voor elkaar zorgen. Waar we Berkelland beter doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen. Samen kunnen we meer.

Een politiek van samenwerken

Die gedachte dragen we uit in de gemeenteraad en politiek. Wij geloven in samenwerken en nuchtere politiek. Het CDA is een lokale partij die goed en degelijk bestuurt en korte lijnen heeft met zowel Den Haag als Brussel. Wij staan voor een hoopvolle en constructieve koers. Het CDA Berkelland levert dit al meer dan 45 jaar.

Onze CDA-plannen

Voor u liggen onze plannen voor de periode 2026-2030. Ons verhaal voor Berkelland. Om u te laten zien waaraan wij willen bouwen. Een gemeenschap waar mensen tot hun recht komen. In de Achterhoek, waar het goed en veilig leven is. Een verhaal vol bouwstenen, ideeën en voorstellen.

Bouwen aan de toekomst doen we samen

Uw steun is onmisbaar om ons verhaal voor een fatsoenlijk Berkelland vorm te geven. Wij nodigen u van harte uit om met ons te bouwen aan de toekomst. Want een sterke gemeenschap begint bij u en ons.

Mogen wij op 18 maart op uw stem rekenen?

Team CDA Berkelland

Onze Speerpunten

1. Wonen voor iedereen

- Betaalbaar & dichtbij: 1.800 woningen erbij voor starters, gezinnen, senioren
- Alle kernen extra woningen – evenredige spreiding van koop en huur
- Versnelling vergunningsafhandeling (o.a. met behulp van AI)
- Doorstroompremie Starters – voor de verkoper die een woning aan Berkellandse starters verkoopt

2. Sterke dorpen, sterke samenleving

- Behoud van scholen, sport & dorpshuizen – inzet op multifunctionele accommodaties
- Elke grote kern een centrummanager om winkelfunctie te bevorderen
- Elke kern een dorpendeal

3. Jouw idee, onze gemeente

- Meer inwonersbetrokkenheid & -participatie
- Initiatieven stimuleren en evenementen ontzorgen
- Alle kernen ruimte voor eigen initiatief

4. Behapbare migratie

- Realistische aantallen – geen verdere verruiming boven Spreidingswet
- Samen verantwoordelijkheid dragen
- Respect voor omwonenden & nieuwkomers
- Aso-migranten horen niet in Berkelland

5. Boerenkracht voor Berkelland

- Vitaal platteland & behoud familiebedrijven
- Toekomstbestendige voedselproductie
- We blijven pal achter de boeren staan

6. Zorg, Zekerheid & Zichtbaarheid

- Goede zorg dichtbij
- Bestaanszekerheid voor iedereen
- Veilig gevoel in de gemeente

7. Fatsoenlijk en Fair

- Respectvolle omgang met elkaar
- Online én offline fatsoen
- Verantwoorde uitgaven t.g.v. algemeen belang

Onze 16 thema's

- 1** Naoberschap, waarden en normen
- 2** Meer voor de leefbaarheid
- 3** Sport, cultuur en verenigingen
- 4** Scholen en onderwijs
- 5** Ondernemers, recreatie en winkels
- 6** Behapbare migratie
- 7** Bouwen, wonen en doorstroming
- 8** Agro en vitaal platteland
- 9** Betere wegen, openbaar groen en voorzieningen
- 10** Haalbare duurzaamheid
- 11** Water, droogte en ons landschap
- 12** Sociale basis en zorg
- 13** Financiën op orde en fatsoenlijk bestuur
- 14** Fijn ouder worden
- 15** Kansen voor jongeren
- 16** Zekerheid voor gezinnen

Verantwoordelijke samenleving

1. Naoberschap, waarden en normen

Wij geloven in de kracht van gemeenschappen waar mensen omzien naar elkaar en waar op niemand neergekeken wordt. Juist in deze tijd zijn normen en waarden nog belangrijker. Waarden waar Berkelland op zijn gebouwd en waar sprake is van naoberschap: de inzet van onderlinge verbondenheid voor het beschermen van de gemeenschap. En elke inwoner ongeacht achtergrond, geaardheid, cultuur of overtuiging, zich verbonden weet met en verantwoordelijkheid draagt voor de eigen leefomgeving. Wij geloven in een Nederland waar traditie en gemeenschapszin hand in hand gaan en waar we bouwen aan een gemeenschap die iedereen recht doet.

De C van het CDA staat voor christendemocratie waarop onze samenleving is gebouwd, zoals rentmeesterschap en solidariteit. Mensen met hulpvragen in de samenleving moeten kunnen blijven vertrouwen op de sterke schouders van het openbaar bestuur en de samenleving. Ook in onze gemeente Berkelland! Naoberschap is in onze streek ontstaan. De coöperaties zijn een prachtig voorbeeld. Gemeenschappen die elkaar vertrouwden en op elkaar aangewezen waren. Niets ouderwets, maar van alledag!

Onze standpunten

Het is niet alleen een waarden-verhaal. Het is ook een politieke overtuiging. De verantwoordelijkheid voor een betere samenleving ligt zeker niet alleen bij het openbaar bestuur. Wij noemen dit **gespreide verantwoordelijkheid**. Recent bezochten wij als Raad de gemeenschap Rekken. Vanuit de samenleving zijn door de Dorpendeal prachtige plannen ontstaan. De samenleving wordt van onderop gebouwd. Vrijwilligers die net dat stapje extra doen. Terecht vragen zij of het investeringsplan voor een nieuwe multifunctionele ruimte op het sportpark naar voren getrokken kan worden. Het CDA is het hier volledig mee eens. Zeker in Rekken mag het zoet en zuur meer in evenwicht gebracht worden.

Continu vragen verenigingen en vrijwilligers: help ons onze evenementen in de lucht te houden. Daar is de **evenementenmakelaar** voor. We moeten ondertussen ons verouderde subsidielijstje aan evenementen evalueren en moderniseren. Denk bijvoorbeeld ook aan elk dorp dat vecht voor hun school en dorpshuis.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We versterken **gemeenschapszin en naoberschap**.
- Voortzetten en uitbreiden van het **Naoberfonds met honderdduizend euro** voor kleinschalige buurtinitiatieven.
- Structurele ondersteuning van vrijwilligersprojecten zoals de **Naoberbus en Vlearmoesbus**.
- Inzetten op **gebiedscoördinatoren en wijkwethouders** met handgeld voor initiatieven van onderop.

Gespreide verantwoordelijkheid en lokale democratie

- Stimuleren van **Dorpendeals** in alle kernen van Berkelland, naar voorbeeld van Rekken, Gelselaar en Beltrum.
- Doorgaan met **dorpsgesprekken** met inwoners, verenigingen en ondernemers over leefbaarheid en toekomstvisie.

Ondersteuning van verenigingen en evenementen

- Evaluatie en modernisering van het **evenementen-subsidielijstje**, met aandacht voor actuele behoeften.
- Versterken van de rol van de **evenementenmakelaar** als brug tussen gemeente en vrijwilligers.
- Opstellen van een **subsidieregeling op basis van maatschappelijke impact**, waarbij goed gedrag en inzet beloond worden.

Veiligheid en bereikbaarheid

- **Verbeteren van infrastructuur** rondom sportparken en kulturhuzen, zoals in Neede.
- Ondersteunen van dorpen in hun strijd voor **behoud van het kulturhuus**, met maatwerk per kern.

Waarden en rentmeesterschap

- Campagne 'Iedereen doet mee' om **inclusie en verbondenheid** te bevorderen, ongeacht achtergrond of overtuiging.
- **Publieke waardering** voor vrijwilligers en maatschappelijke beroepen, bijvoorbeeld via een jaarlijkse 'Dag van de Gemeenschap'.

2. Meer voor de leefbaarheid

In onze wijken en kernen wordt samengeleefd. Het naoberschap in moderne vorm in een veilige omgeving. Onze inwoners zijn bereid om een stapje extra te doen voor hun leefomgeving. Het CDA juicht dit toe. Voorliggende voorzieningen (bijvoorbeeld: inloopochtend, Het Brede Dak maaltijdvoorziening) dienen als ontmoetingsplek. Dit kan in een school zijn, maar net zo goed een verenigingsgebouw. De wijk of kern praat mee over de inrichting van de straten en openbaar groen als een herinrichting aan de orde is. Zo delen we de verantwoordelijkheid. De lokale overheid faciliteert en de inwoners en gemeente vullen dit gezamenlijk in. Alles binnen de vooraf gestelde kaders.

Onze standpunten

- De samenleving wordt niet door de lokale overheid bepaald, maar door de inwoners zelf. **De gemeente faciliteert.**
- **Naoberschap is een kernwaarde** vanuit onze traditie. We houden rekening met elkaar en voelen ons verantwoordelijk voor een ander.
- Iedere kern of buurtschap is uniek; daarom **stimuleren we de lokale tradities.**
- **Verenigingen** doen veel voor de samenleving, zijn een belangrijke speler in de samenleving en dragen bij aan de sociale cohesie.
- **Evenementen horen bij onze cultuur** en versterken de binding tussen mensen.
- Bij iedere wijk of kern horen **ontmoetingscentra**, deze moeten in stand blijven en de gemeente ondersteunt ze.
- Bij een plattelandsgemeente als Berkelland hoort **veel groen**, dat de biodiversiteit bevordert. Onze inwoners houden van verzorgd groen.
- De basis van leefbaarheid is veiligheid. **Criminaliteit en huftergedrag passen niet in Berkelland.**

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- Wij breiden het **Naoberfonds en het gebiedsgericht werkenbudget** uit, zodat initiatieven van bewoners werkelijkheid worden en geven de inwoners het voordeel van de twijfel.
- Wij lobbyen voor **meer politie-inzet** om de veiligheid te garanderen. Daar waar het kan, zetten we meer de BOA's in. De gemeente gaat handhaven bij vermeend onjuist gebruik van woningen en schuren.
- De **evenementenmakelaar** zorgt dat onze 400 evenementen door onze vrijwilligers georganiseerd kunnen worden, zonder overbodige rompslomp.
- Wij zetten in op een **transformatiefonds met driehonderdduizend euro**, zodat sport- en cultuurverenigingen (ge)makkelijker kunnen samenwerken met andere maatschappelijke organisaties en scholen. Denk aan bijvoorbeeld de vitale sportaccommodaties waar door velen gebruik van wordt gemaakt, zoals ouderenbonden, kinderopvang en nieuwe maatschappelijke initiatieven.
- Beter **ecologisch groenonderhoud** voor betere uitstraling van de wijk.

- Meer en beter groen, volgens de **3-30-300 regel** (vanaf ieder huis zijn 3 bomen zichtbaar, in iedere wijk minimaal 30% groen en binnen 300 meter lopen een parkje/groen bereikbaar).
- **Speeltoestellen zijn op orde** en wijzigen bij veranderende leeftijdsopbouw in de wijk.
- We stimuleren van de aanleg van **wijk- en schoolmoestuinen**. Mooie voorbeelden hiervan zijn de wijkmoestuin De Berg en de schoolmoestuin 't Kisveld in Neede.
- Onze **brandweervrijwilligers** staan onder druk door bezuinigingen. Wij lobbyen voor nieuw materieel binnen de veiligheidsregio, wanneer er vervangen moet worden.
- Actief vergroten van bewustwording en weerbaarheid van onze inwoners en ondernemers als vuist tegen de **ondermijnende criminaliteit**.
- **Toerisme** als kans voor Berkelland. Ons mooie landschap mag gezien worden en onze gastvrije horeca mag bezocht worden. Dit stimuleren we.
- Waar mogelijk versterken we de **toeristische voorzieningen**, waaronder de wandel- en fietsnetwerken (bijvoorbeeld MTB paden). Alles in samenspraak met Stichting Achterhoek Toerisme.
- **Gebiedsfunctionarissen** moeten autonoom over 'handgeld' beschikken, zodat initiatieven uit de samenleving direct tot uitvoer gebracht worden.
- Meer ruimte voor **beweegparken** in onze kernen. Parken voor alle generaties, waar behalve bewegen, ook ontmoeten een belangrijke schakel is. Mooie voorbeelden in Neede en Beltrum dienen navolging.
- We koesteren onze **monumenten**. Zonder verleden geen heden. Monumenten zijn identiteitsbepalend en verdienen nieuwe economische dragers.
- **Immaterieel erfgoed**, zoals bloemencorso's, carnaval en andere sterk lokaal gewortelde cultuurdragers blijven we bevorderen.

Betrokken gemeenschap

3. Sport, cultuur en verenigingen

Onze verenigingen (en stichtingen) zijn onze trots! Verenigingen verbinden mensen, maken dat we elkaar ontmoeten, dat we gezond en fit blijven en eenzaamheid voorkomen. Berkelland is met 8,3 verenigingen per 1000 inwoners koploper. De georganiseerde sport is het grootste sociale netwerk in Berkelland met ruim 80 sportverenigingen, 17.000 leden waarvan 6.500 jeugdleden en 3.500 vrijwilligers. Het CDA blijft zich inzetten om verenigingen en vrijwilligers te belonen voor hun gigantische ondersteuning van de samenleving. Het CDA koestert kunst en cultuur, die onze samenleving mede vormgeven, sociale cohesie bevorderen en bijdragen aan persoonlijke ontwikkeling en welzijn. Onze meer dan 400 Berkellandse evenementen zijn goud waard.

Onze standpunten

- **Meer ruimte, minder regels:** We willen het onze vrijwilligers zo makkelijk mogelijk maken. Subsidies voor vrijwilligersorganisaties houden we eenvoudig. Complexe (rijks/provinciale) procedures bij bijvoorbeeld het organiseren van evenementen, nemen we kritisch onder de loep en we helpen met eraan voldoen.
- **Iedereen moet mee kunnen doen:** Voor jong en oud mogen er geen financiële of andere belemmeringen zijn om deel te kunnen nemen aan sport of culturele verenigingen. Kwetsbare doelgroepen dienen daarin te worden ondersteund.
- **Eerlijk verdelen van middelen:** Het belang van behoud van sportzalen in alle kernen is groot. Zo blijven we dichtbij sport en ontmoeting faciliteren. Dit vraagt om duidelijke keuzes en een realistische planning bij onze investeringen.
- **Structurele middelen voor investeringen:** Er ligt in Berkelland een prachtige sport- en beweegvisie, met daarin concrete doelen en inzicht in noodzakelijke investeringen in onze sportaccommodaties. Er is al geld opzijgezet om die plannen ook waar te maken. Het CDA wil dat deze pot verder wordt aangevuld, het liefst met vaste bedragen in de begroting.
- **Nazorg bij verzelfstandiging:** Het blijft voor geprivatiseerde verenigingen een (financiële) uitdaging om hun accommodatie up-to-date te houden en voldoende te kunnen reserveren voor toekomstige investeringen. Als gemeente blijven we het gesprek voeren met deze verenigingen om knelpunten te signaleren en waar nodig bij te sturen. De gemeente kan helpen via garantstellingen of restfinancieringen als accommodaties aantoonbaar publiek-maatschappelijk worden gebruikt, zoals het openstellen voor niet-leden. Onze verenigingen kunnen wat het CDA betreft op dezelfde behandeling rekenen als in de omliggende gemeenten, bijvoorbeeld bij het vervangen van de kunstgrasvelden.
- **Gemeentelijk sportbedrijf:** Een sportbedrijf kan kansen bieden, o.a. in betere samenwerking en grotere (financiële) synergievoordelen. Dit kan vrijwilligers ontlasten, zeker op gebied van vastgoedexploitatie. Voor de rol van de Sportfederatie; sportstimulering, verenigingsondersteuning

en belangenbehartiger, zal voldoende ruimte blijven binnen de nieuwgekozen structuur met aandacht voor de rollen van vastgoed en dienstverlening.

- **Onze zwembaden:** Het CDA heeft voorkeur voor één nieuw binnenbad op een strategische plaats, tenzij uit onderzoek blijkt dat meerdere binnenbaden synergievoordelen opleveren voor het sportlandschap in haar totaliteit. Wij willen dat zwemmen in de toekomst financieel en operationeel gegarandeerd blijft.
- **Verenigingen:** Het regeerakkoord onderstreept het belang van verenigingen als fundament voor gezondheid, preventie en sociale samenhang. Het CDA Berkelland sluit daarbij aan door verenigingen te ondersteunen, regeldruk te beperken en hun maatschappelijke rol in sport, cultuur en leefbaarheid te versterken.

Onze inzet de komende raadsperiode

- We willen verenigingen/stichtingen met **goede samenwerkingen en plannen ondersteunen**. Dit doen we door opnieuw geld beschikbaar te stellen in het Transformatiefonds, het Naoberfonds en voor gebiedswerk.
- We blijven samen met de provincie inzetten op het **succes van meer dorpendeals** binnen Berkelland (na Rekken, Beltrum en Gelselaar). De gemeente financiert hierin mee.
- We zorgen voor voldoende **(multifunctionele) ontmoetingsplekken in al onze kernen**. Zo hebben onze verenigingen hun eigen plek voor ontmoetingen. Er dient beleid te komen op deze multifunctionele ontmoetingsplekken.
- We willen een actief **cultuurbeleid**. Cultuur is de ruggengraat van een samenleving, geeft identiteit en zorgt voor levendige kernen. Door actief cultuurbeleid kan de gemeente bijdragen in sociale cohesie, tradities en wensen van de inwoners. Muziekonderwijs in de klas hoort daarbij.
- We geven organisatoren duidelijkheid en houvast in ons nieuwe **evenementenbeleid**. Als gemeente bieden we de helpende hand. De inzet van een evenementenmakelaar trekken we door.
- We blijven accommodatie-houdende verenigingen tegemoetkomen via een **compensatie op de OZB**. Dit is eerlijk tegenover hardwerkende vrijwilligers die de accommodaties op orde houden.
- We zetten in op de terugkeer van het **transformatiefonds**, zodat sportaccommodaties nog meer tegemoet kunnen komen aan samenwerkingen met scholen, maatschappelijke organisaties, zoals kinderopvang en ouderenbonden.

4. Scholen en onderwijs

De komende jaren staan veel scholen voor een grote uitdaging: nieuwbouw, fusie, grondige renovatie. De beschikbare middelen zijn echter beperkt. Deze verantwoordelijkheid mogen we niet doorschuiven, maar moeten we samendragen. Scholen en onderwijs vormen immers de basis van een vitale samenleving. Onze kinderen zijn de toekomst.

Als CDA vinden we dat goed onderwijs hoog op de agenda moet blijven staan. Daarom gaan we actief in gesprek met schoolbesturen om samen te zorgen voor blijvende kwaliteit en toekomstbestendigheid.

Onze standpunten

- Onderwijs vormt de **basis voor de toekomst** van onze kinderen én de kracht van onze samenleving.
- Ouders hechten groot belang aan **kwalitatief goed onderwijs**; wij zien het als onze taak dat te waarborgen.
- De gemeente draagt samen met schoolbesturen verantwoordelijkheid voor **toekomstbestendige onderwijshuisvesting**.
- Scholen zijn **het kloppend hart** van de wijk of het dorp, waar onderwijs, opvang en welzijn samenkomen.
- In alle kernen waar nu minimaal één basisschool staat, zetten we ons in voor **behoud**, zolang de kwaliteit gewaarborgd blijft.
- Het **voortgezet onderwijs** in Berkelland zoals het Assink Lyceum, Zone College, MaxX en Staring College is van groot belang; wij blijven hun aantrekkingskracht en bereikbaarheid stimuleren.
- **Samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven** is essentieel om leerlingen goed voor te bereiden op hun toekomst.
- **Inclusief onderwijs** is voor ons vanzelfsprekend: kinderen leren en groeien samen. Onderwijs moet passen bij het kind, met oog voor wat ieder kind nodig heeft.
- Wanneer voor kinderen **aangepast onderwijs** nodig is, nemen we ouders mee. Samen met hen zoeken we naar de beste oplossing voor het kind.
- We willen **voorkomen dat leerlingen uitvallen** of thuis komen te zitten.
- We streven naar een **betere afstemming** tussen gemeentelijk beleid en de onderwijspraktijk, door structureel overleg met schoolbesturen en samenwerkingsverbanden bij nieuw beleid.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

Investeren in sterke scholen

- **Structureel investeren** in onderwijshuisvesting, door reserves aan te vullen of dit structureel op te nemen in de begroting.
- **Behoud van basisscholen in de kernen**: zolang de kwaliteit geborgd blijft, blijven we inzetten op scholen dichtbij huis.
- **Stimuleren van meer Integrale Kind centra (IKC's)**, waar onderwijs, opvang en welzijn samenkomen.

- Ondersteunen van scholen bij **verduurzaming en toekomstbestendig bouwen**.

Onderwijs dat past bij het kind

- Onderwijs dat past bij het kind: **inclusief waar mogelijk, speciaal waar nodig**.
- Een deel van het **zorgbudget** reserveren voor ondersteuning binnen scholen, zodat middelen terechtkomen waar ze het meest nodig zijn.
- Samen met scholen en samenwerkingsverbanden vroegtijdig **problemen signaleren** en thuiszitten voorkomen.
- Stimuleren dat scholen leerlingen die dreigen uit te vallen **binnenboord houden** en begeleiden.
- Zorgen voor een **passende plek voor ieder kind**, in nauwe samenwerking tussen onderwijs en zorg.

Gezondheid, ontwikkeling en kansengelijkheid

- Scholen ondersteunen bij het **bevorderen van motorische vaardigheden**, bijvoorbeeld via goed beweegonderwijs.
- Behoud **van BoekStart en de Bieb in de School**, om samen lezen tussen ouders en kinderen te stimuleren.
- **Muziekonderwijs** blijft een vast onderdeel van het curriculum; wij stimuleren en ondersteunen dit actief.
- **Onderwijsachterstanden** aanpakken: alle peuters die dat nodig hebben, krijgen gratis voorschoolse educatie (2,5–4 jaar), zodat zij beter voorbereid aan groep 1 beginnen.

Samenwerking en verbinding

- De **aantrekkingskracht en bereikbaarheid** van het voortgezet onderwijs in Berkelland blijven we versterken.
- Investeren in samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven voor kansrijke toekomstmogelijkheden bijvoorbeeld via initiatieven als **MaxX Onderwijs** in Neede en maatschappelijke stages.
- **Periodiek overleg** tussen gemeente, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden, zodat beleid beter aansluit op de praktijk.
- Duidelijke afstemming en een **vast aanspreekpunt** tussen gemeentelijke beleidsmedewerkers en het onderwijsveld.

5. Ondernemers, recreatie en winkels

Berkelland bruist van ondernemerschap. Van familiebedrijven tot innovatieve startups, van horeca tot winkels en recreatieondernemers: zij zorgen voor werkgelegenheid, leefbaarheid en verbondenheid in onze dorpen. Ze sponsoren verenigingen, dragen bij aan evenementen en zijn vaak maatschappelijk betrokken. Toch staan ze ook voor flinke uitdagingen. De middenstand en horeca hebben het moeilijk door veranderend consumentengedrag, online concurrentie en strikte regelgeving. Het CDA Berkelland staat pal achter onze ondernemers en wil samen met hen bouwen aan een toekomstbestendige gemeente.

Onze standpunten:

- **Ondernemersgemeente:** Berkelland moet dé ondernemersgemeente van de regio worden. Ondernemers krijgen de ruimte om te ondernemen in Berkelland en de gemeentelijke organisatie gaat hierin mee.
- **Bedrijventerreinen:** Bestaande terreinen moeten vitaal blijven o.a. door ondersteuning, centrale inkoop en organisatiekracht. Ook is er aandacht voor groen en aankleding, gefinancierd uit het fonds reclamegelden of door het betreffende park zelf opgebracht. De provincie Gelderland biedt hiertoe ook diverse subsidiemogelijkheden.
- **Lokale groei:** Lokale bedrijven moeten zoveel mogelijk kunnen doorgroeien in hun eigen kern.
- **De Laarberg & De Kieft:** De Laarberg groeit gestaag. Samen met Oost Gelre blijven we dit terrein beheren en kijken we naar kansen voor uitbreiding van De Kieft.
- **Centrummanagement:** In navolging van Borculo willen we ook in Eibergen, Neede en Ruurlo een centrummanager aanstellen, te financieren uit de reclamegelden en ondernemers. **Parkmanagement** is voor bedrijventerreinen belangrijk en verdient in de komende jaren meer aandacht.
- **Kernwinkelgebied:** We zetten in op concentratie van winkels in het kernwinkelgebied en maken ruimte voor woonmogelijkheden.
- **Werkgevers & werknemers:** Gezonde en financieel stabiele werknemers zijn het kapitaal van ondernemers. Zowel werkgevers als werknemers kunnen rekenen op een gemeente die alle belangen dient.
- **Arbeidsmigranten** kunnen een goede aanvulling zijn, mits de leef- en verblijfsomstandigheden door werkgevers goed gewaarborgd zijn. Berkelland kan meedoen aan de hotelfunctie op de Laarberg.
- **Horeca:** We willen ruimere openingstijden voor de horeca en meer mogelijkheden voor terrassen. Ruim baan voor ondernemers die hun zaakjes goed op orde hebben. Er zijn goede ervaringen met de evenementenmakelaar. Voor een levendige samenleving zijn evenementen belangrijk.

- **Aanbestedingen:** Lokale ondernemers moeten makkelijker kunnen meedoen en gewezen worden op gemeentelijke aanbestedingen.
- **Regeldruk:** Onnodige regels worden geschrapt. Desnoods passen we de APV hierop aan. We volgen de hands-on mentaliteit van onze ondernemers.
- **Ondernemersfonds:** Het ondernemersfonds op basis van reclamegelden functioneert goed, maar de financiële afwikkeling binnen de gemeente moet soepeler.
- **Toeristenbelasting:** De toeristenbelasting is op behoorlijk niveau gebracht en wordt niet verder verhoogd. Met ingang van 2026 is de BTW op recreatieve overnachtingen verhoogd naar 21%, waardoor deze groep van ondernemers niet extra belast moet worden met andere kostenstijgingen.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We gaan voor (een) **centrummanager(s)** in Eibergen, Neede en Ruurlo, met een cofinancieringsmodel tussen gemeente en ondernemers. We ondersteunen het kernwinkelbeleid. De centrummanager kan onderlinge samenwerking tussen ondernemers (zowel horeca als niet-horeca) bevorderen. Met Borculo als voorbeeld willen we de leegstand in Eibergen te lijf gaan.
- We bewaken de **geldende regelgeving** zodanig dat het voor ondernemers gemakkelijker wordt in plaats van moeilijker en complexer.
- We zien toe en sporen de gemeente aan op **actief grondbeleid** voor uitbreiding van bedrijventerreinen. Op regionaal niveau zijn er plannen uitgewerkt om industrieterreinen uit te breiden. We blijven ons inzetten om dit door te vertalen naar een plan op Berkellands niveau.
- We onderzoeken de mogelijkheid of bedrijventerreinen het **groenbeheer** in eigen regie kunnen nemen met daarbij duidelijke afspraken over voorwaarden en financiering.
- Als de gemeente werk gaat **uitbesteden**, dan doen we dat **binnen de gemeente of regio**, passend binnen de geldende aanbestedingsregels.
- We maken een **strategisch plan**, zodat duidelijk is waar in de toekomst bedrijven zich kunnen ontwikkelen.
- **Lokaal gebonden bedrijven** kunnen zich in hun eigen kern ontwikkelen.
- **Start-ups staan we toe in het buitengebied** in het kader van functieverandering.
- **Bedrijven die zijn gegroeid in het buitengebied** moeten hier kunnen blijven als hun activiteiten met het buitengebied te maken hebben. Het Omgevingsplan zal hier ruimte voor moeten bieden.

6. Behapbare migratie

Onze samenleving verandert in rap tempo. Ook Berkelland merkt de gevolgen van migratie, zoals de komst van arbeidsmigranten, vluchtelingen en Oekraïners. Dit biedt kansen voor onze arbeidsmarkt, maar stelt ons ook voor maatschappelijke en praktische uitdagingen. Voor het CDA staat het menselijke aspect centraal: echte vluchtelingen helpen we, arbeidsmigranten verdienen fatsoenlijke huisvesting en statushouders zijn volwaardige inwoners. Tegelijkertijd bewaken we de grenzen van draagkracht en draagvlak in onze dorpen. Grootschalige opvang past niet in Berkelland. We maken heldere afspraken met inwoners, zorgen voor transparante communicatie en zetten in op integratie, veiligheid en leefbaarheid. En goede monitoring daarvan!

Onze standpunten

- **Geen grootschalige opvang (AZC groter dan 300):** In Berkelland is geen plaats voor grote opvanglocaties (>100). Kleinschaligheid, betrokkenheid en leefbaarheid staan voorop.
- **Eerlijke verdeling van asielopvang:** Berkelland neemt verantwoordelijkheid voor haar redelijke deel, in overeenstemming met de Spreidingswet. Geen nieuwe opvangplaatsen toevoegen in Berkelland zolang andere gemeenten niet meewerken aan de Spreidingswet. Berkelland doet wat wordt gevraagd en niet meer.
- **Net zoals we van Berkellanders democratische normen en waarden verwachten, verwachten we die ook van vluchtelingen.** Met het COA stemmen we af dat vluchtelingen direct vertrekken naar hiervoor speciale landelijk ingerichte azc's, mochten zij buitensporig gedrag vertonen.
- **Beperkte voorrang voor statushouders op de woningmarkt:** Niet méér voorrang dan wettelijk is geregeld. Tegelijkertijd zijn statushouders volwaardige inwoners, geen derderangsburgers. In Berkelland richten wij ons op integratie en zo snel mogelijk meedoen in en aan onze samenleving.
- **Afspraken en duidelijke communicatie bij asielopvang:** Ideeën en zorgen van inwoners worden meegenomen in de afspraken die worden gemaakt over draagvlak, draagkracht, inspraak en veiligheid. Inwoners worden goed op de hoogte gehouden over het proces. Alles draait om duidelijke communicatie.
- **Effectieve integratieprogramma's:** Ervaring leert dat het spreken van de taal hierbij stap één is. We verhogen daarom de kwaliteit van taallessen. Naast de contractpartijen spelen maatschappelijke initiatieven, vrijwilligers, verenigingen en kerken hierin een belangrijke rol.
- **Arbeidsmigranten wonen in woningen met een woonbestemming:** Geen huisvesting voor arbeidsmigranten in tijdelijke verblijven in wijken of op vakantieparken, waarbij afhankelijkheid bestaat van het arbeidscontract. Hotel Laarberg is een voorbeeld van een verantwoorde manier van huisvesting.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We zetten nog meer in op **taal- en integratieprogramma's** en versnellen de inburgering. Doel is dat binnen vier jaar 95% van de nieuwkomers taalles volgt en daardoor actief mee kan doen in onze samenleving.
- We spreken met het COA af dat in opvanglocaties wordt gezorgd voor **goede voorzieningen**. Zo wordt verveling met overlast en onveiligheid als gevolg, voorkomen. We monitoren dit zorgvuldig en voeren hierover steeds gesprek met de omgeving. Met de COA stemmen we af dat in Berkelland geen plaats is voor excessen.
- We zetten middelen voor asielopvang zo in dat ze ook bijdragen aan **verbeteringen in en rond de opvanglocatie**. Dit vergroot de leefbaarheid voor de omgeving. De omgeving moet de asielopvang niet als hinder ervaren. Het COA handhaaft hierop.
- We voeren een **verhuurvergunning** in bij het verhuren van woningen aan arbeidsmigranten. Hierdoor kunnen eisen worden gesteld aan verhuur en wordt overlast en uitbuiting voorkomen.
- We stellen **voorwaarden aan vergunningen voor nieuwe bedrijven** die met arbeidsmigranten werken. Zij dienen zelf zorg te dragen voor huisvesting van arbeidsmigranten. Zo beperken we woningtekort en overlast.
- De gemeente stelt een **contactpersoon aan namens de buurt van opvanglocaties**. Deze contactpersoon bewaakt scherp en intensief dat de leefbaarheid en veiligheid in de omgeving gewaarborgd blijft en treedt op indien nodig, gedurende de gehele periode van tijdelijke opvang.
- Kernen die het fysiek mogelijk maken dat asielopvang geregeld wordt, worden hiervoor **beloond met voorrang in maatschappelijke ontwikkelingen**, als in cultuur-, sociaal- en sportaccommodaties. Als voorbeeld kunnen Eibergen en Rekken rekenen op steun van het CDA bij de dringend gewenste aanpassingen van hun (binnen-)sportaccommodaties.
- In lijn met het regeerakkoord geeft Berkelland uitvoering aan de wettelijke verplichtingen voor de opvang en huisvesting van vluchtelingen en statushouders. De gemeente bepaalt binnen die kaders zelf hoe dit gebeurt en stelt steeds de **draagkracht en leefbaarheid van onze kernen centraal**.

Een leefbare omgeving

7. Bouwen, wonen en doorstroming

Het CDA vindt dat er meer woningen gebouwd moeten worden in de Achterhoek. Vanuit de regiodeal worden er in Berkelland 1320 woningen gebouwd. Doordat er in de praktijk door bezwaren, capaciteitsproblemen en financieringsvraagstukken, vertraging op de loer ligt, wil het CDA de totale plancapaciteit ophogen naar 1800 woningen. We werken mee met de woningsplitsingen en andere mogelijkheden voor inwoning in het bestaande woningbezit. Deze woningen moeten verdeeld worden over alle kernen van Berkelland en dat ook nog eens voor alle doelgroepen. De woningmarkt zit op slot vanwege gebrek aan doorstroming. Daarom willen we woningen bouwen met grootste kans op doorstroming. Voor starters en voor senioren bouwen dus.

Onze standpunten

- De gemeente gaat zelf **actief grondposities verwerven**. Niet alle ontwikkelaars zetten de woningzoekenden op de eerste plaats en wij willen de betaalbaarheid blijven garanderen.
- Om de doorstroming te bevorderen zetten we in op **nieuwe woon- en zorg combinaties** in de grotere kernen en satellietposten in de kleinere.
- Berkelland kiest voor **autonome groei**. We bouwen voor eigen inwoners, voor inwoners die hier werk vinden of inwoners die graag terugkeren.
- De **regeldruk moet minder**. De landelijke overheid moet hier serieus de handschoenen oppakken, de gemeenten willen wel.
- Met bezwaarmakers van bouwplannen om de tafel. **Belang van woningzoekenden voorop**.
- In elke kern sowieso **een straatje erbij**. We verdelen nieuwbouw over alle kernen.
- **Nieuwbouw draagt bij** aan fijne buurten en kernen, met groen, ruimte, vrijheid; met als doel dat het naoberschap wordt verstevigd.
- **Lage uitgifteprijzen** voor kavels en we bedingen in de overeenkomsten met ontwikkelaars dat betaalbaarheid voorop staat.
- We **geven eigen inwoners voorrang** bij nieuwbouw.
- **Zelfbewoningsplicht** voor al onze nieuwbouwwoningen en we houden speculanten buiten de deur.
- We laten veel **modulaire/fabrieks-** woningen toe. Deze zijn goedkoper, sneller te bouwen en ook nog eens minder afhankelijk van procedures. Vanuit de nieuwe regering wordt dit ondersteund.
- **Bestaande woningen moeten aantrekkelijk blijven**; daarom helpen we inwoners met landelijke en provinciale regelingen om woningen te verduurzamen.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We zorgen dat in de regionale afspraken meer ruimte komt voor bouwen in Berkelland: **meer woningen**. Met ondersteuning van het landelijke regeerakkoord mikken we op 1800 woningen.
- We creëren 150 extra woningen door **huidige woningen te splitsen**, te herindelen of uit te breiden. We lobbyen dat deze extra woningen niet ten koste gaan van nieuwbouw en buiten de regiodeal blijven.
- We voeren waar mogelijk het voorkeursrecht uit, zodat Berkelland weer net als vroeger meer de **regie** neemt in **de woningbouwlocaties**.
- In Berkelland komen geen extra regels voor woningbouw, precies in lijn met de nieuwe Haagse koers. We gaan juist regels verminderen.
- We **bouwen** zo veel mogelijk **in de kernen rondom de voorzieningen**, zodat er geen woningdruk ontstaat in het buitengebied.
- Prowonen wil **400 woningen** toevoegen in Berkelland. Deze worden in de woningbouwplannen meegenomen. We gaan **versnellen**, omdat corporaties meer investeringsmogelijkheden krijgen vanuit Den Haag.
- We blijven in gesprek met ontwikkelaars en bouwers om hun plannen juist in te dienen. Dit voorkomt **vertraging en bespaart ambtelijke inzet**.
- Via realiseringsovereenkomsten maken we mogelijk dat **eigen inwoners voorrang** krijgen.
- We zetten **seniorengesprekken** in, waar vroegtijdig met inwoners het gesprek wordt aangegaan over de laatste fase van hun wooncarrière.
- We gaan door met de **premiantelzorgwoningen, Rood voor Rood en woningsplitsingen** in het buitengebied, zonder dat het buitengebied dichtslibt, zoals in onze Woonvisie is benoemd. Daarmee realiseren we al zo'n 250 woningen, buiten de Woondeal.
- We zetten in op locaties die het snelst tot uitvoering kunnen komen en waar **eigen inwoners** als toekomstige bewoners het meest van profiteren.
- In het buitengebied wordt **alleen gebouwd voor inwoners van Berkelland**. We gaan er met de huidige regelingen van uit dat er 250 woningen bij gaan komen.
- Bouwen in het buitengebied alleen na **een uitvoerige omgevingsdialoog** met omwonenden. Nieuwbouw mag bedrijfsvoering bedrijven niet hinderen.
- Om de doorstroom op de woningmarkt te bevorderen richten wij een fonds op (**Doorstroompremie Starters**) van 1 miljoen euro. Iedereen die een woning verkoopt aan een Berkellandse starter ontvangt een premie van tienduizend euro.

8. Agro en vitaal platteland

Berkelland is een echte plattelandsgemeente. Onze agrarische ondernemers zijn de dragers van ons landschap en onmisbaar voor een vitaal buitengebied. Zij produceren ons voedsel, onderhouden het landschap en dragen bij aan de leefbaarheid van onze dorpen.

In de afgelopen raadsperiode is veel bereikt: het bestemmingsplan buitengebied en de Omgevingsvisie zijn vastgesteld in nauwe samenwerking met inwoners en agrariërs. Dat vormt een stevig fundament. De komende jaren bouwen we daarop voort, met ruimte voor ontwikkeling, innovatie en nieuwe functies op het erf, maar mét behoud van het karakter van ons landschap.

De agrarische sector is continu in beweging. Waar bedrijven stoppen of veranderen, ontstaan nieuwe wensen rond wonen, natuur en bedrijvigheid. Die dynamiek vraagt om beleid dat ruimte biedt aan ontwikkeling én recht doet aan de inzet van onze boeren. We geloven in een nieuwe balans tussen natuur, recreatie en ondernemerschap, met perspectief voor de sector en vitaliteit voor het platteland.

We zijn er trots op dat in de Omgevingsvisie de agrariërs en ondernemers als belangrijkste schakel worden gezien in het buitengebied.

Onze standpunten

- **Startende ondernemers** krijgen de mogelijkheid om te beginnen in **vrijkomende agrarische bebouwing**.
- De **vrijwillige kavelruil** heeft zich bewezen als effectief instrument. Samen met de provincie willen we structurele financiering beschikbaar houden.
- Het **functieveranderingsbeleid** moet voldoende ruimte bieden om erven toekomstbestendig te maken, met mogelijkheden voor neventakken.
- De agrarische sector heeft **strategische waarde** voor Berkelland. Onze boerenbedrijven dragen bij aan voedselproductie op Benelux schaal, innovatie (multifunctionele en circulaire landbouw) en landschapsbeheer, en zijn daarmee onmisbaar voor een vitaal platteland.
- **Bouwblokken** kunnen waar nodig worden verruimd, passend bij de huidige schaal van bedrijfsvoering en de wens om extensiever te werken.
- We streven naar **snellere en duidelijkere vergunningverlening**, met minder administratieve lasten en een praktische insteek.
- **Onderhoud van watergangen** en groen kan doelmatiger worden georganiseerd, zodat beheer en doorstroming op peil blijven. Een fijnmazig watersysteem, dat water vasthoudt, is iets tussen Waterschap – als verantwoordelijke – en boeren om te regelen. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor het onderhoud voor haar deel.
- Op en rond het agrarisch erf moeten meer mogelijkheden ontstaan voor **duurzame energieopwekking en opslag**.

- Er is behoefte aan duidelijke afstemming tussen provincie, gemeenten en Omgevingsdienst Achterhoek (ODA), zodat ondernemers niet worden geconfronteerd met tegenstrijdige regels of onduidelijkheden. Vanuit de Achterhoek werken we met het **Ruimtelijk Perspectief Achterhoek**. Daarmee lobbyen we voor middelen en regelruimte in Brussel en Den Haag.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We **stimuleren de sloop of herbestemming** van leegstaande agrarische bebouwing om ondermijning te voorkomen en ruimte te scheppen voor nieuwe initiatieven. We doen aan uitnodigingsplanologie.
- We blijven deelnemen aan **innovatieve pilots**, zoals doelsturing, die bijdragen aan toekomstbestendige landbouw en water- en bodembeheer.
- We blijven financiële ondersteuning bieden bij het **verwijderen van asbest**, zodat erven veilig en duurzaam kunnen worden vernieuwd.
- We ondersteunen familiebedrijven bij bedrijfsopvolging en ontwikkeling, in samenwerking **met erfcoaches en agro-experts**.
- We blijven in gesprek met de **Strategische Adviesraad Agrarisch Buitengebied (SAAB)** over beleid rond tweede bedrijfswoningen, waarbij ook nevenactiviteiten worden meegenomen.
- We actualiseren **beleid voor woningsplitsing en rood-voor-rood** en bieden ruimte aan woonzorgpilots. We bouwen alleen voor eigen inwoners in het buitengebied.
- Toegevoegde woningen mogen **geen beperkingen opleveren voor agrarische bedrijven**. We verwachten van de plannenmakers een uitvoerige omgevingsdialoog.
- We creëren **ruimte voor kleinschalige energieopwekking en -opslag** op erven, zoals kleine windmolens of batterijsystemen.
- We verbeteren het **onderhoud van groen en watergangen**, met aandacht voor waterberging, afvoer bij piekbuien en het tijdig vervangen van dode bomen en takken.
- We zetten in op **duidelijke communicatie en samenwerking** met agrarische ondernemers en hun belangenorganisaties, zodat beleid uitvoerbaar en goed afgestemd blijft. We gaan door met het gespreksmodel, zoals toegepast bij ecologisch bermbeleid, de bermpaaltjes, groen-blauwe dooradering.
- Als het Haagse beleid erom vraagt zorgen wij waar nodig voor **ondersteunend beleid**. Wij zorgen dat beleid menselijk blijft in Berkelland voor onze agrarische ondernemers.

9. Betere wegen, openbaar groen en voorzieningen

Het wegennetwerk met bijbehorende bermen en groen van Berkelland is twee keer zo groot dan gemiddeld in Nederland. Dagelijks wordt hier door alle 44 duizend inwoners gebruik van gemaakt. De druk op de wegen neemt toe door robuuster geworden landbouwverkeer, toerisme, en vrachtverkeer. Het CDA heeft in de afgelopen raadsperiode consequent aandacht gevraagd voor het onderhoud van onze wegen. Wij vinden dat de huidige onderhoudsniveaus niet toereikend zijn en dat structureel meer aandacht en middelen nodig zijn om de kwaliteit en veiligheid van onze wegen te waarborgen.

Veiligheid staat bij het CDA hoog in het vaandel. We investeren in veilige, goed onderhouden wegen en voldoende verlichting in onze straten en buitengebieden. Ook bij het onderhoud van het groen blijft veiligheid een belangrijk uitgangspunt.

Onze standpunten

- **Veiligheid blijft te allen tijde voorop staan.**
- **Woonwijken horen gezinsvriendelijk te zijn.** We richten het groen in volgens de 3-30-300-regel (vanaf ieder huis zijn 3 bomen zichtbaar, in iedere wijk minimaal 30% groen en binnen 300 meter lopen een parkje/groen bereikbaar) en blijven ons inzetten voor goed onderhouden speelplekken voor kinderen. Ruimte voor buurtbarbecues en activiteiten stimuleert ontmoeting en verbinding.
- 30 km/uur wordt de standaard in woonwijken, met 50 km/uur op doorgaande wegen om de **doorstroming te waarborgen en sluiпverkeer door woonwijken te voorkomen.**
- **We stimuleren buurtparticipatie in het groenbeheer.** Door bewoners en ondernemers te betrekken bij het ontwerp, onderhoud en gebruik van het groen, versterken we eigenaarschap en gemeenschapszin.
- **Voldoende parkeergelegenheid bij nieuwbouw.** Veel inwoners zijn afhankelijk van de auto voor werk en gezin. Daarom hechten we waarde aan voldoende parkeerruimte, ook voor een tweede auto dicht bij huis. Bij woningsplitsing kiezen we wel voor de woningnood, i.p.v. het blik.
- **We zijn trots op onze vrijwilligers die kerken- en klompenpaden onderhouden.** Nieuwe initiatieven ondersteunen we graag.
- **Geen Noordtak Betuwelijn.** We blijven tegen: ze doorsnijdt onze kernen en landschap.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- **Hoger onderhoudsniveau van wegen:** We investeren in een hoger onderhoudsniveau van wegen en straten, zodat kwaliteit en veiligheid beter worden gewaarborgd.
- **Verkeersveiligheid:** We blijven alert op verkeersveiligheid rond scholen en sportverenigingen en pakken knelpunten aan waar dat nodig is,

bijvoorbeeld met betere oversteekplaatsen of verlichting. Bermen worden regelmatig gemaaid. Waar bomen de veiligheid beperken zoeken we naar zorgvuldige oplossingen met behoud waar mogelijk, en verplant als behoud niet kan. Verenigingen, wijken en scholen kunnen via de gemeente snelheidsdisplays krijgen om bewustwording van veiligheid voor automobilisten te vergroten.

- **(Snel)fietsverbindingen:** We investeren in veilige, goed verlichte fietsroutes tussen scholen, sportclubs en dorpen. Goed onderhoud zorgt ervoor dat deze routes veilig en overzichtelijk blijven.
- **Oude N18 in Eibergen:** De aanpak van de oude N18 laat al te lang op zich wachten. Een veilige oversteekplaats bij het busstation moet op korte termijn worden gerealiseerd.
- **Openbaar vervoer:** We blijven ons inzetten voor beter openbaar vervoer. Vooral de regionale knooppunten Doetinchem, Zutphen, Deventer, Hengelo en Enschede moeten beter bereikbaar worden.
- **Groenonderhoud:** We zien de waarde van meer groen, maar ook het belang van goed onderhoud. We investeren in duurzaam beheer van het openbaar groen.
- **Openbare laadpunten:** Het aantal laadpunten voor elektrische auto's breiden we verder uit, conform het eerder genomen raadsbesluit, in alle kernen.
- **Verkeerseducatie:** We blijven scholen stimuleren om verkeerslessen te geven en dragen financieel bij waar nodig. Campagnes voor goede fietsverlichting ondersteunen we van harte.
- **We pleiten voor een ongelijkvloerse N18 in de regio voor een betere en veiligere verbinding.**

10. Haalbare duurzaamheid

Het woord duurzaamheid wordt op veel verschillende manieren uitgelegd. Wat zeker is dat we de aarde beter willen achterlaten voor toekomstige generaties; binnen het CDA noemen we dit rentmeesterschap. Het CDA zoekt naar haalbare duurzaamheid. We slaan niet door en passen ons aan, zodat onze inwoners en bedrijven het gemeentebestuur kunnen volgen. We durven best offers te brengen ten gunste van onze kinderen.

Onze standpunten

- **Inwoners beter bewust maken:** Energiebesparing begint bij het bereiken van mensen en bewustwording. Alles wat niet verbruikt wordt, hoeft ook niet opgewekt te worden. Onze energiecoaches helpen hierbij. Via AGEM kunnen inwoners warmtescans laten maken van hun woning om erachter te komen waar isolatie noodzakelijk is.
- **Verduurzaming gebouwen:** Iedereen heeft een verantwoordelijkheid bij de verduurzaming van onze gemeente. Daarbij dient de gemeente met haar eigen gebouwen het goede voorbeeld te geven.
- **Veilige afstandsnormen windmolens:** Voor het plaatsen van windmolens houden we de afstandsnormen aan die volgen uit landelijk beleid.
- **Verantwoordelijkheid binnen de RES:** Gemeenten die achterblijven met zonne- en windenergie wijzen we op hun verantwoordelijkheid binnen de Regionale Energie Strategie (RES). Dit vinden we solidair. Berkelland mag er niet alleen voor staan.
- **Geen zonneparken erbij:** Wij voldoen ruim aan onze verplichtingen.
- **Zonnepanelen horen op onze daken:** Zo benutten we onze schaarse ruimte zo goed mogelijk.
- **Netcongestie:** De groeiende vraag naar energie dient op de juiste manier beheerd te worden. We blijven hierover het gesprek voeren met Liander. Bouwplannen van particulieren en bedrijven mogen niet vertraagd worden.
- **Scheiden van afval:** Alle inwoners dienen verantwoordelijkheid te dragen bij het beperken van onze afvalberg.
- **Bouwen en water:** Wij bouwen bij voorkeur op hoger gelegen plekken.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We zetten de **duurzaamheidsleningen** door. Inwoners die niet direct de middelen hebben, moeten toch kunnen verduurzamen.
- We blijven **verduurzaming van gebouwen** stimuleren. Met Pro Wonen blijven we prestatieafspraken maken over verduurzaming van onze sociale huurwoningen. Particulieren wijzen we de weg naar energieloketten. Het Achterhoekse AGEM blijft onze partner.
- We stellen regels dat **opbrengsten van windmolens zoveel mogelijk bij de direct omwonenden** terecht komen. Wie de lasten draagt, geniet ook van de lusten.

- We **stimuleren gesprekken tussen onze bedrijven** over energie-efficiëntie. Bedrijven gaan vanuit economisch voordeel vaak verder in het reduceren van energieverbruik dan dat wettelijk noodzakelijk is. Daarin kunnen bedrijven leren van elkaar.
- We zetten in op **beleid voor grootschalige energieopslag**. Bedrijven willen wel verder verduurzamen en kunnen oplossingen bieden in netcongestie, maar zij hebben hier duidelijke regels vanuit de gemeente voor nodig.
- We onderzoeken of het invoeren van Diftar – **betalen naar hoeveelheid aangeboden afval** – een eerlijke en duurzame manier is om afvalscheiding te stimuleren in Berkelland.
- We blijven het gesprek voeren met Twente Milieu over verdere **efficiëntieslagen** bij het ophalen van ons afval. Hoe efficiënter, hoe geringer de afvalstoffenrekening van onze inwoners.

11. Water, droogte en ons landschap

De Achterhoek krijgt steeds vaker te maken met langere droge perioden én zware piekbuien. Dat raakt zowel ons buitengebied als onze dorpen en wijken. Het CDA kijkt deze uitdaging nuchter en realistisch aan. In buitengebied én kernen werken we met de betrokken partijen samen. Zo bepalen we ter plekke wat verstandig is: water vasthouden waar het kan, afvoeren waar het moet.

Onze standpunten

- Het CDA sluit de ogen niet voor deze opgaven. We zetten in op **bewustwording, gebiedsgericht werken** en **samenwerking tussen boeren, Waterschap Rijn & IJssel, inwoners en andere betrokken partijen**. Niet vanuit regels van bovenaf, maar vanuit vertrouwen en kennis van het gebied.
- Waterbeheer is geen dogma. Soms moet water langer worden vastgehouden, soms moet het juist op tijd worden afgevoerd. Wat werkt, bepalen we **in en met de betrokkenen in het gebied zelf**.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We omarmen, en waar nodig versterken, de samenwerking tussen **boeren, waterschap en gemeente** voor slimme, gebiedsgerichte oplossingen.
- We zorgen voor **bewustwording** over droogte, piekbuien en bodemdaling bij inwoners, boeren en bedrijven.
- We stimuleren maatregelen die **passen bij het gebied**: water vasthouden waar dat kan, afvoeren waar dat moet
- In de kernen en wijken zetten we in op **bewustwording**, meer groen, minder verharding en slimme afvoer en opvang van regenwater.
- De gemeente ondersteunt initiatieven vanuit het gebied door **mee te denken, te faciliteren en procedures te versoepelen** waar dat kan.
- De gemeente neemt een actieve rol voor het **afkoppelen van de hemelwaterafvoeren bij aanstaande rioolrenovatieprojecten** en reserveren hier geld voor.
- Het buitengebied **blijft aangekoppeld op de drukriolering** voor de afvoer van vuilwater.

Een gezonde samenleving

12. Sociale basis en zorg

De sociale basis is het netwerk van mensen, plekken en initiatieven die ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen in de samenleving. Denk aan familie, burens, sportclubs, kerken, bibliotheken en dorpshuizen. Maar ook aan professionele ondersteuning, zoals huisartsen, jeugdhulp en de wijkteams van VoorMekaar Berkelland (VMK). Zij helpen verbindingen te leggen en bieden steun waar nodig.

Een sterke sociale basis zorgt ervoor dat mensen zich gezien en gesteund voelen. Het helpt eenzaamheid te voorkomen, vergroot de zelfredzaamheid en versterkt het gevoel van gemeenschap. Je kunt het zien als het fundament waarop een gezonde, betrokken samenleving rust.

De sociale basis is niet alleen een taak van de overheid. Het is iets van ons allemaal. Het vraagt om solidariteit: elkaar helpen omdat je vindt dat dat eerlijk is, ook als je er zelf niets voor terugkrijgt. Samen sterk staan, uit betrokkenheid en rechtvaardigheidsgevoel. Zeker in een vergrijzende samenleving kunnen we daar niet meer omheen.

We bewegen van ziekte en zorg naar gedrag en gezondheid. Van controle naar vertrouwen. Zo bouwen we aan een zorgzame samenleving, waarin professionele zorg, begeleiding en ondersteuning beschikbaar zijn voor wie dat nodig heeft—op het juiste moment, op de juiste plek.

Onze standpunten

- **Een sterke sociale basis in alle (kleine) kernen:** Wij staan voor sterke gemeenschappen en een stevige sociale basis. Laagdrempelige ontmoetingsplekken en/of dorpshuizen zijn daarin cruciaal.
- **Gezond blijven is beter dan ziek worden:** Door gezonde leefstijl, goede voeding en beweging blijven mensen langer gezond. En vroeg ingrijpen voorkomt grotere problemen. Wij blijven daarom lokaal werken aan preventiebeleid.
- **Zorg en ondersteuning dichtbij georganiseerd:** Wij willen dat inwoners van Berkelland snel en persoonlijk geholpen worden als zij zorg of ondersteuning nodig hebben. We moeten de zorg organiseren op de plek waar dat nodig en vertrouwd is, dus om de mensen heen.
- **Verlening van zorg op de juiste plek, afgestemd op de behoefte:** Zorgkeuzes moeten in gezamenlijkheid worden gemaakt door de zorgvrager, diens netwerk en de professionals (zoals VMK). Zorg zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig.
- **De ondersteuning is menselijk, betrouwbaar en met aandacht:** Een gemeente die luistert in plaats van afwijst, ondersteunt in plaats van overneemt en vertrouwt in plaats van wantrouwt.

- **Zorg moet betaalbaar blijven:** Door zorg als voorziening te benaderen in plaats van als vanzelfsprekend recht, en inwoners te stimuleren tot eigen verantwoordelijkheid, werkt de gemeente aan een betaalbaar en toekomstbestendig zorgsysteem.
- **Steun aan vrijwilligers en verenigingen die zich inzetten voor verbinding en saamhorigheid:** Door vrijwilligers en verenigingen te steunen die mensen verbinden, wordt geïnvesteerd in een sterke, betrokken en veerkrachtige samenleving.
- **Waardering en steun voor mantelzorgers:** Mantelzorgers zijn onmisbaar voor onze samenleving. Zij verdienen erkenning, waardering en ondersteuning.
- **Wie verantwoordelijkheden krijgt, moet daar ook middelen voor krijgen:** De gemeente kan alleen nieuwe zorgtaken op zich nemen, als we deze ook duurzaam kunnen betalen. Daarvoor is structurele dekking, oftewel blijvend geld, nodig, vanuit de landelijke overheid.
- **Gemeente Berkelland is een toegankelijke en inclusieve gemeente:** Inwoners voelen zich welkom, gezien en ondersteund, ongeacht hun achtergrond, leeftijd, beperking, inkomen, levensstijl of wat dan ook. Mensen met een beperking hebben recht op dezelfde kansen als ieder ander.
- **Vertrouwen in inwoners en professionals:** We staan voor een overheid die luistert en meedenkt, op basis van vertrouwen.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- **Positieve gezondheid is het leidend principe voor zorg:** Inwoners zijn verantwoordelijk voor hun eigen gezondheid. Wij de-normaliseren zorgaanbod en willen de gezondste gemeente van Gelderland worden. Gezonde leefstijl omvat gezond eten, voldoende bewegen en een fijne sociale omgeving.
- **We blijven vitaliteitsprogramma's aanbieden voor ouderen:** Door langer vitaal te blijven, stellen we zorg zo lang mogelijk uit. De bijvangst is meer sociale ontmoeting voor senioren.
- **Samen met sportverenigingen zetten we in op het laten sporten van 50-plussers:** Elke euro die wordt geïnvesteerd in sport- en bewegen, levert de samenleving twee en half keer zoveel op.
- **Waardering en steun voor inwoners die bijdragen aan leefbaarheid en saamhorigheid:** We blijven het Naaberfonds inzetten voor lokale initiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid en saamhorigheid in onze kernen.
- **We ontzorgen onze mantelzorgers, daar waar mogelijk:** Hiervoor brengen we onze mantelzorgwaardering, vervangende zorg (respijtzorg) en logeeropvang actiever onder de aandacht.
- **Maatwerk en vervangende/respijtzorg voor jonge mantelzorgers:** Ook deze kinderen verdienen het om 'normaal' kind te kunnen zijn.
- **Meer en betere samenwerking in de zorg:** We versterken de samenwerking tussen onder meer de huisarts, het wijkteam, welzijnsmedewerkers en vrijwilligers in elke kern, zodat hulp dichtbij

georganiseerd is. We juichen het netwerk bestaanszekerheid Berkelland, een nieuw initiatief vanuit onze gemeente, van harte toe.

- **Om de zorg te ontlasten zetten we in op preventie:** Inwoners zijn zelf verantwoordelijk voor hun gezondheid. De gemeente faciliteert met beweegaanbieders, vitale, laagdrempelige en toegankelijke sportaccommodaties en recreatieve mogelijkheden in openbare ruimtes.
- **We brengen meedoen-mogelijkheden actief onder de aandacht:** We wijzen inwoners en inwonersinitiatieven actief op Berkellandactief.nl.
- **Realistische uitvoering en gezonde financiën:** We zetten in op transparante monitoring van uitgaven in zorg en ondersteuning.
- **Meer middelen voor onze zorgtaken:** We blijven ons samen met andere gemeenten via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) inzetten om vanuit Den Haag meer geld voor de gemeentelijke zorgtaken te krijgen.
- **Het VN-verdrag Handicap actief wordt uitgevoerd in Berkelland:** Hiervoor betrekken we ervaringsdeskundigen bij bijvoorbeeld het opstellen van beleidsplannen en het testen van voorzieningen. Nieuwe gebouwen, websites en projecten krijgen standaard een toegankelijkheidstoets.
- **Onze dienstverlening, procedures en communicatie moet laagdrempelig en begrijpelijk zijn voor iedereen:** Informatie is in meerdere talen beschikbaar, medewerkers zijn bereikbaar en inwoners informeren we proactief over (zorg)mogelijkheden, zowel digitaal als niet digitaal.
- **Iedereen kan meedoen:** De meedoen-regeling voor kinderen blijft beschikbaar, evenals de volwassenregeling voor inwoners met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum.
- **Meer maatwerk in de zorg:** Professionals in het sociaal domein krijgen meer ruimte voor maatwerk en onnodige regels die goed handelen in de weg staan, schrappen we.
- **Zwemveiligheid voor alle kinderen:** Inwoners onder 130% van de armoedegrens krijgen zwemdiploma's A-B-C vergoed van de gemeente.
- **Regionale samenwerking als het moet of als het doelmatig is:** De gemeente werkt regionaal samen bij onder andere jeugdzorg en hulpmiddelen (Wmo). Wij werken alleen samen als dat landelijk wordt voorgeschreven of aantoonbaar kosten bespaart. Wij willen dat zorg dichtbij de mensen wordt georganiseerd en regionalisering helpt daar niet altijd bij.
- **Extra rijksmiddelen:** Ons beleid in het sociaal domein sluit aan bij het regeerakkoord en de afspraken tussen Rijk en gemeenten over Wmo en jeugdzorg. We zetten deze gericht in voor preventie, ondersteuning dichtbij en bescherming van chronisch zieken en andere kwetsbare inwoners. Nieuwe taken nemen wij alleen op ons als daar structurele middelen tegenover staan, zodat zorg in Berkelland betaalbaar en beschikbaar blijft.

Een betrouwbare gemeente met gezonde financiën

13. Financiën op orde en fatsoenlijk bestuur

Het CDA beschouwt gemeentegeld als gemeenschapsgeld: van de mensen in de straat, de wijk, het dorp – van ons allemaal. Als rentmeesters dragen wij de verantwoordelijkheid om daar zorgvuldig mee om te gaan, met oog voor de lange termijn en toekomstige generaties. We investeren alleen als het maatschappelijke meerwaarde oplevert, zoals veilige wegen, gezonde verenigingen, goede zorg, sterke scholen en vitale sportaccommodaties. Tegelijkertijd staan we voor een betrouwbaar en fatsoenlijk bestuur. Dat betekent juridisch houdbare besluiten, respectvolle en fatsoenlijke omgangsvormen en een gemeenteraad die werkt voor het algemeen belang. In een tijd waarin het vertrouwen in de politiek onder druk staat, wil het CDA het goede voorbeeld geven – met inhoud, integriteit en dienstbaarheid. De afgelopen raadsperiode waarin diverse fracties uiteen vielen, was bepaald geen reclame voor de gemeente Berkelland.

Onze standpunten

- **Gemeenschapsgeld is geen banktegoed:** We geven het uit als het bijdraagt aan de samenleving en het algemene belang. We durven ook 'nee' te zeggen als iets niet ten goede komt aan iedereen.
- **Functionele en doelmatige investeringen:** Geen franje, maar zoveel mogelijk maatschappelijke waarde in zoveel mogelijk kernen.
- **Eerlijke belastingen en heffingen:** Lokale lasten moeten in verhouding staan tot het doel waarvoor ze worden geheven. Afvalstoffenheffing is voor afvalverwerking – en niets anders.
- **Verblijfsbelasting met rechtvaardige toepassing:** Zowel toeristen als arbeidsmigranten maken gebruik van gemeentelijke voorzieningen. Daarom heffen we verblijfsbelasting voor iedereen die niet in de Basisregistratie Personen (BRP) staat ingeschreven.
- **Juridische toets vooraf:** Plannen toetsen we vooraf op haalbaarheid en juridische houdbaarheid, zodat de Raad van State ons niet achteraf terugfluit. Moties en amendementen zijn vooraf op haalbaarheid en juridische correctheid getoetst.
- **Faciliterende overheid:** De gemeente ondersteunt waar de samenleving tekortschiet of het zelf niet kan. Inwoners dragen zelf verantwoordelijkheid en kunnen niet alles van de overheid verwachten.
- **Dienstbare ambtelijke organisatie:** Ambtenaren denken mee met inwoners en handelen vanuit een 'wat kan wél'-houding. Dure inhuur

moet zoveel mogelijk vermeden worden ten gunste van eigen kennis en continuïteit.

- **Fatsoenlijk bestuur:** Raadsleden dienen een voorbeeld te zijn. Hufterig taalgebruik en populisme horen niet thuis in de raadszaal of daarbuiten. We blijven sturen op de inhoud en zitten niet op de stoel van het college.
- **Vertrouwen in de samenleving:** Minder regels waar dat kan, meer vertrouwen waar dat mag. Misbruik van kaders leidt tot nieuwe regels, dat willen we voorkomen.
- **Consistent beleid en verantwoordelijkheid:** Inwoners moeten weten waar ze aan toe zijn. Fouten worden hersteld zonder dat inwoners er nadeel van ondervinden.
- **Samenwerken voor het algemeen belang:** De beste besluiten worden door een team genomen. Versnippering helpt de gemeente niet vooruit.
- **Ontwikkeling organisatie:** Er is goed aan gedaan dat afscheid is genomen van zelforganiserende teams en dat de organisatie zich doorontwikkelt naar een lijnorganisatie. Er moet heldere verantwoordelijkheid komen van het (midden)management voor inhoud, prestatie én coaching. Er is een cultuurverandering nodig in het politiek-ambtelijke samenspel, zodat college en raad nog beter bediend worden. Er zal vanuit strategisch personeelsbeleid gezien een kerntaken discussie gevoerd worden. Dit vanwege de verwachte uitstroom van oudere medewerkers en de geleden reputatieschade door de politiek-bestuurlijke perikelen in de afgelopen periode.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We zetten ons in voor **structurele investeringen in wegen, sport en onderwijs** en vullen deze waar nodig aan vanuit de algemene reserve zodat de programma's voor onderwijshuisvesting en vervanging sportaccommodaties gerealiseerd kunnen worden.
- We bewaken en beoordelen de investeringen zodat ze **functioneel en doelmatig zijn**, met prioriteit voor kernen die ook minder populaire taken op zich nemen, zoals bijvoorbeeld opvang van asielzoekers.
- We willen dat de **lastendruk niet stijgt boven inflatiecorrectie** en houden onze tarieven in lijn met het provinciaal en landelijk gemiddelde.
- We bevorderen een **respectvolle en inhoudelijke bestuurscultuur**, waarin raadsleden samenwerken en het algemeen belang vooropstellen. We spreken anderen aan op gedrag indien noodzakelijk.
- We ondersteunen de ontwikkeling van een **lokale AI-visie** en willen slimme toepassingen, die op een verantwoorde en transparante wijze worden ingezet, bijvoorbeeld bij versnelling vergunningsafhandeling.
- We blijven als CDA **het goede voorbeeld geven**: goede voorstellen steunen we, minder goede verbeteren we via amendementen.
- We werken aan **vertrouwen tussen politiek en inwoners**, door zichtbaar, aanspreekbaar en betrouwbaar te zijn.

- We blijven sturen op verbeteringen van onze interne processen, zodat de **ambtelijke organisatie nog dichterbij de inwoners** staan en procedures verkort kunnen worden.
- Ons financieel beleid sluit aan bij het regeerakkoord, waarin wordt ingezet op realistische gemeentefinanciën en structurele compensatie voor gemeentelijke taken. Wij voeren **nieuw beleid alleen uit als dit financieel verantwoord is** en er blijvende rijksmiddelen tegenover staan, zodat we geen lasten doorschuiven naar toekomstige generaties.

Een fijn Berkelland voor iedereen!

14. Fijn ouder worden

Meer dan een kwart van onze inwoners is ouder dan 65 jaar. Een groep waar relatief weinig aandacht voor is, maar die de komende jaren juist flink gaat groeien. Oud worden is iets moois, als mensen zich gewaardeerd, gezien en verbonden blijven voelen met hun omgeving. Voor het CDA staat fijn ouder worden centraal: zelfstandig waar het kan, met zorg waar het nodig is. Ouderen zijn geen zorgvraag, maar een kracht in onze samenleving. Wij geloven in solidariteit en betrokkenheid binnen de gemeenschap, zodat iedereen een sociaal netwerk heeft waarop men kan terugvallen. Waar dat niet lukt, zorgt de gemeente voor passende ondersteuning. Samen bouwen we aan een samenleving waarin iedereen prettig oud kan worden – met passende woonvormen, toegankelijke zorg en ruimte om mee te blijven doen.

Onze standpunten

- **Expertise van ouderen benutten:** Ouderen zijn meer dan hun leeftijd. Ze zijn een bron van levenservaring en kennis en leveren een essentiële bijdrage aan onze economie en samenleving. Als gemeente blijven we in gesprek met organisaties die zich inzetten voor ouderen. De Seniorenraad Berkelland krijgt een formele status als adviserend orgaan van de gemeente.
- **Passende woonvormen in dorpskernen:** Ouderen moeten kunnen wonen in hun vertrouwde omgeving, met regie over hun leven. De gemeente ondersteunt coöperatieve wooninitiatieven met grond, kennis en begeleiding bij vergunningen. Bekendheid en toegankelijkheid van (pre-)mantelzorgwoningen worden vergroot.
- **Seniorencaches als vaste schakel:** Professionals ondersteunen ouderen bij veranderende levenssituaties en veranderende woonwensen. Ouderen verdienen ondersteuning.
- **Sterke sociale netwerken:** Laagdrempelige ontmoetingsplekken waar activiteiten worden georganiseerd zijn essentieel om eenzaamheid tegen te gaan en gemeenschapszin te versterken.
- **Waardering en steun voor vrijwilligers:** Vrijwilligers zijn essentieel voor het in stand houden van het sociale netwerk van ouderen. Dit moeten we koesteren.
- **Preventieve inzet:** Vroegtijdige inzet van zorg en ondersteuning met de nadruk op wat wél kan, zorgt voor behoud van eigen regie en zelfstandigheid. We streven naar nauwe samenwerking tussen wijkteams, huisartsen en vrijwilligers voor een goed overzicht en samenhang.

- **Toegankelijke gemeente:** Openbare gebouwen moeten toegankelijk zijn en dienstverlening moet begrijpelijk en gebruiksvriendelijk zijn voor iedereen.
- **Ruimte voor maatwerk:** We streven naar minder regels en naar meer vertrouwen in professionals die zorg op maat bieden.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We investeren extra in vrijwillige **toegankelijke vervoersmogelijkheden** om zelfstandigheid te behouden en eenzaamheid te voorkomen.
- We blijven **dorpshuizen en andere ontmoetingsplekken** ondersteunen en zetten in op een duidelijke toekomstvisie via nieuw beleid.
- We behouden de **mantelzorgwaardering** en maken deze nog beter zichtbaar.
- We stimuleren **trainingen** die bijdragen aan zelfredzaamheid, zoals valpreventie, weerbaarheid en beweegprogramma's.
- We zetten in op een **meedoen arrangement** voor ouderen met een smalle beurs, zodat iedereen kan deelnemen aan activiteiten.
- We blijven **wijkgericht werken** om contact te houden met ouderen en signalen snel op te vangen.

15. Kansen voor jongeren

Jongeren worden vaak vergeten. Het CDA staat juist voor hen klaar. Tentfeesten, kermissen en andere initiatieven horen hierbij. Jongeren willen hun eigen ding doen. Dat is al generaties zo. Daarom wilde het CDA het carbidschieten en motorcrossen terugbrengen in onze Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Ontstaat er overlast? Dan zijn jongeren prima in staat om met de buurt afspraken te maken. Geen bemoeizucht van bovenaf; we weten allemaal hoe het is om jong te zijn.

Wij merken dat het thema wonen sterk leeft onder jongeren. Wij vinden dat jongeren in Berkelland moeten kunnen blijven wonen. Daarom zet het CDA in op meer starterswoningen: betaalbare nieuwbouw, slimme verbouw van leegstaande panden en tijdelijke/flexwoningen waar dat kan. We maken met woningcorporaties en particuliere verhuurders duidelijke afspraken over betaalbaar huren en eerlijke toewijzing, zodat starters een echte kans krijgen. Daarnaast vindt het CDA jongerenparticipatie heel belangrijk. De Jongerenraad Berkelland speelt daarin een sleutelrol en geeft gevraagd en ongevraagd advies over de thema's die voor onze jeugd tellen. Wij luisteren, denken mee en helpen waar nodig. Onze jongeren zijn de toekomst.

Onze standpunten

Vrije tijd & verantwoordelijkheid

- Jongeren krijgen de **ruimte voor hun hobby's**; we hebben hiervoor begrip. We weten dat zendamateurs bestaan en weten dat keten bijdragen aan het onderling verbinden.
- Onze **evenementenmakelaar** helpt de jongeren bij de vergunningaanvraag voor hun tentfeest of andere activiteit.
- **Ontmoetingsplekken** voor alle jongeren in de grote kernen; positieve benadering staat voorop.

Wonen & toekomst

- We spreken op tijd met jongeren over **hun woonwensen**. Een woonconsulent zal hen ruim op tijd bezoeken.
- Met Pro-wonen en Achterhoekse corporaties maken we afspraken voor meer **toewijzing van vrijgekomen en nieuwbouwwoningen** met lokale voorrang (labeling).
- We laten jongeren meedenken over het ontwerp van woningen. Zij zijn tenslotte **de bewoners van de toekomst**.

Gezonde keuzes & middelengebruik

- We gaan niet betuttelend om met jongeren, maar **wijzen eerlijk op de risico's** van buitensporig alcoholgebruik; zeker bij minderjarigen (NIX18).
- In Berkelland horen drugs niet thuis; met eerlijke voorlichting helpen we jongeren "nee" te zeggen en **bewuste keuzes te maken**.
- Preventie op de eerste plaats. En weten dat **in gesprek gaan** meer oplevert dan handhaven.

Mentaal welzijn & vroeg signalering

- De sociale druk is groot. De gemeente geeft prioriteit aan **mentale gezondheid** en steunt instanties die zich hiervoor inzetten, zoals Stichting Verborgene Dilemma.
- Jeugdhulp (via VoorMekaar-team) staat in nauw contact met de scholen en GGZ. Snel **acteren bespaart zorgen voor later**.
- **Minder eenzaamheid, meer welzijn**: de gemeente zet gerichte maatregelen in die aansluiten bij alle jongeren.

Jongerenparticipatie & inspraak

- De gemeente zorgt voor heldere informatie op de website, deelt deze actief via sociale media, blijft de Jongerenraad ondersteunen en organiseert presentaties op plekken waar jongeren zijn, zodat **meedenken en meedoen voor iedereen laagdrempelig** blijft.
- **Jeugdlintje** opnieuw in de spotlight om vrijwilligerswerk onder jongeren te waarderen.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- Een **evenementenmakelaar ondersteunt** jongeren bij vergunningaanvragen voor tentfeesten en andere activiteiten.
- Realisatie van **ontmoetingsplekken** voor jongeren in de grotere kernen
- Afspraken met woningcorporaties (zoals Pro-wonen) over lokale **voorrang bij toewijzing van vrijgekomen en nieuwbouwwoningen**.
- Inzet op **starterswoningen** via nieuwbouw, verbouw van leegstaande panden en tijdelijke/flexwoningen.
- We hebben oog voor jongeren zonder relatie, ook zij moeten kunnen starten op de woningmarkt. Wij zetten in voor **betaalbare woningen** voor deze doelgroep.
- Structurele ondersteuning van de **Jongerenraad Berkelland**.
- Herwaardering van het **jeugdlintje** om vrijwilligerswerk onder jongeren te stimuleren.
- We stimuleren dat jongeren **aangesloten blijven bij verenigingen**.

16. Zekerheid voor gezinnen

Gezinnen vormen het hart van onze samenleving. Hier groeien kinderen op tot betrokken inwoners, leren ze verantwoordelijkheid nemen en ervaren ze wat samenleven betekent. In een gezin worden waarden als zorg, respect en vertrouwen doorgegeven — en dat maakt gezinnen de basis van onze toekomst. Het CDA Berkelland wil dat ieder kind veilig, gezond en met perspectief kan opgroeien. Dat vraagt om goede voorzieningen, toegankelijke ondersteuning en een samenleving waarin we elkaar helpen. Want als gezinnen stevig staan, staat onze samenleving stevig.

Onze standpunten

- **Vertrouwen:** Gezinnen moeten kunnen rekenen op een stabiele en veilige omgeving, zowel sociaal als financieel.
- **Verantwoordelijkheid:** Ouders, scholen, verenigingen en overheid dragen samen zorg voor een goede start voor elk kind.
- **Verbondenheid:** Ieder gezin telt mee. We zorgen dat deelname aan school, sport, cultuur en samenleving voor iedereen mogelijk is.
- **Vooruitzien:** Door tijdig te signaleren en samen te werken met lokale partners, voorkomen we problemen en bieden we toekomstkansen.

Onze inzet voor de komende raadsperiode

- We zorgen voor **goede onderwijsmogelijkheden** dicht bij huis, zodat kinderen zich in hun eigen omgeving kunnen ontwikkelen.
- In kinderrijke buurten realiseren we **veilige en toegankelijke speelplekken** – de eerste sociale ontmoetingsplaatsen voor jonge gezinnen.
- **Verkeersveiligheid** krijgt prioriteit in woonwijken; de omgeving past zich aan aan kinderen, niet andersom.
- Kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, krijgen via de gemeentelijke Voormekaartteams **passende hulp**.
- Verenigingen blijven subsidie ontvangen voor jeugdactiviteiten; **deelname aan sport en cultuur wordt actief gestimuleerd**.
- Via de Sportfederatie en straks het sportbedrijf, blijven subsidies voor sportdeelname beschikbaar: **iedereen doet mee**.
- Het Meedoenarrangement blijft een belangrijk instrument om gezinnen te helpen **volwaardig mee te doen** in de samenleving.
- Voor inwoners met een arbeidsbeperking of zonder werk zorgen we samen met instanties als UWV en Fijnder voor kansen. **Werken is meer dan geld verdienen** – het geeft zin, structuur en waardigheid.
- Kwetsbare gezinnen helpen we grip te krijgen op hun financiën door educatie, begeleiding en samenwerking met lokale partners.
- **Vroegsignalering via de Voormekaartteams** voorkomt ontsporingen binnen gezinnen en zorgt dat hulp snel op gang komt.
- Nieuwe inwoners, ook vanuit andere culturen, worden via Inburgering en Cultuurverbinder **actief geholpen om onderdeel te worden** van de Berkellandse gemeenschap.

- Het Platform Financieel Gezond Berkelland speelt een centrale rol bij het vroegtijdig signaleren van armoede en het ondersteunen van gezinnen in een **schuldhulpverleningstraject**.
- **De bibliotheek blijft gratis voor kinderen tot 14 jaar**, om lezen en taalontwikkeling te stimuleren.
- We zoeken een structurele oplossing voor **zwemveiligheid van onze jeugd**, nu het schoolzwemmen landelijk niet meer wordt ondersteund.

Ons Kompas

Met ons CDA-verhaal voor Berkelland staan wij midden in de samenleving. Dicht bij mensen. Het CDA gelooft in de kracht van de gemeenschap. Als lokale partij werken we aan oplossingen voor vraagstukken die u direct raken: rond leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid.

We bieden een hoopvol perspectief. We laten zien dat het anders kan. Anders en beter. Die verandering begint bij de keuzes die we zelf maken.

Onze vier kernwaarden zijn daarbij ons kompas. Deze waarden zijn de basis voor onze inzet voor Berkelland.

Omzien naar elkaar. Als mens zijn we aan elkaar gegeven. We zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en zijn het gelukkigst als we in gemeenschap met anderen leven, als we worden gezien en gewaardeerd. Mensen die kwetsbaar zijn verdienen steun; wij noemen dit solidariteit. Steun van een sterke samenleving en steun van een beschermende overheid.

Een eerlijke, fatsoenlijke overheid. De overheid is er om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Wij maken ons sterk voor een rechtvaardig bestuur dat duidelijke grenzen stelt en mensen zekerheid geeft. Het behoud van een sterke rechtsstaat is hierbij onmisbaar. De overheid is er om onrecht te bestrijden.

Daarom worden we strijdbaar als minderheden worden gediscrimineerd, als er tussen kernen oneerlijk wordt geïnvesteerd of als mensen door de overheid van het kastje naar de muur worden gestuurd.

Zorg voor de toekomst. We zorgen ervoor dat we de wereld beter achterlaten voor onze kinderen en kleinkinderen. CDA'ers noemen dat rentmeesterschap: zorgen voor het klimaat, inzetten op duurzaamheid en een gezonde leefomgeving. Maar het gaat ook over het koesteren van de cultuur en tradities, die we hebben geërfd van de generaties voor ons. En het gaat over financiën: gaan verantwoordelijk om met belastinggeld omdat we de volgende generatie niet met onze rekening mogen opzadelen.

Samen kunnen we meer. Iedereen in onze samenleving heeft een eigen en een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het CDA noemt dat gespreide verantwoordelijkheid. Samen kunnen we meer. We maken ons sterk voor minder regels en meer ruimte voor verenigingen en coöperaties. De overheid moet zich niet met alles bemoeien, maar vertrouwen geven. Mensen weten vaak zelf veel beter wat er nodig is in hun dorp of wijk.

Dagelijks bouwen wij zo aan een fatsoenlijk Berkelland. U kunt op ons rekenen!

Wat hebben we de afgelopen periodes bereikt

- Centrumplannen in alle kernen.
- Gemeentefinanciën in stabiel vaarwater ondanks grote uitdagingen.
- Geen uitbreiding op quotum zonneparken.
- Bouw van gemiddeld 120 woningen per jaar en 500 woningen in 2025 en 2026.
- Uitbreiding regionale woondeal tot 1240 woningen.
- Inwerkingtreding van bestemmingsplan buitengebied.
- Samen met inwoners Omgevingsvisie vastgesteld.
- Sport- en beweegvisie aangenomen met start sportreserves.
- Tradities als carbidschieten en motorcrossen blijven en opgenomen in APV.
- Werkbare Bomenverordening voor zowel kernen als buitengebied.
- Geld van hogere overheden voor integrale wijkaanpak Neede.
- Geld van hogere overheden (woningbouwimpuls) voor woningbouw in Ruurlo, Borculo en Neede (eerste in Nederland).
- Woningsplitsingen in kernen en buitengebied.
- Wonen in tuinen.
- Premantelzorgwoningen mogelijk.
- OZB compensatie voor verenigingen met accommodatie.
- Zendmasten voor telefonie in Gelselaar en Haarlo.
- Kavelruilproject voor agrariërs afgerond en nieuwe opgestart.
- Plan Rood voor Rood (inmiddels tientallen aanvragen).
- 2^e bedrijfswoningen die passen in het zorgvuldig met boeren opgestelde bestemmingsplan.
- De bermpalen zijn zo goed als verdwenen.
- Kerkenvisie.
- Werkbaar groenbeleidsplan.
- Toepasbaar ecologisch bermbeheer.

- Asbestregelingen.
- Participatievisie, stem van inwoners is belangrijk.
- Dorpendeals, met blik op de toekomst.
- Woningdeal, verruiming van toegewezen aantallen voor Berkelland.
- Vrijwillige kavelruil afronding Eibergen e.o., nieuw rond Stelkampsveld.
- Eerste doelsturing vergunning, vooruitlopend op Tweede Kamer besluit.
- Zwembadonderzoek, hoe houden we het betaalbaar en functioneel.
- Onderzoek toekomstbestendig sportbedrijf.
- Regionaal bedrijfsterreinenplan, met oog voor lokaal gewortelde bedrijven.
- Regionale visie arbeidsmigranten met realiteitsgevoel.
- Woningbouw activeren door provinciale pilot Ongeziene Woonmogelijkheden.
- Plussenbeleid hanteren voor meer ontwikkelmogelijkheden in het buitengebied.
- Sporttransformatiefonds voor toekomstbestendige verenigingen.

